Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807; з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200; з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го ЛИПНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 26, 1980 No. 164. VOL. LXXXVII.

МОСКВА НАСТУПАЄ НА РЕЛІГІЙНОМУ ФРОНТІ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Уже від довшого часу напливають із різних місць інформації про спроби представників Російської Православної Церкви, насланих з Москви, підпорядкувати собі всі православні церкви в Америці. Це є частина великого совєтського пляну підпорядкувати собі православний рух у світі, щоб використати його для своїх імперіялістичних цілей.

Російські владики при допомозі совєтських дипломатичних станиць у світі та використовуючи слабість вселенського православного патріярха в Царгороді не жалують ні трудів ні величезних фінансових засобів і заходять до кожної православної церкви і до кожного настоятеля з пропозиціями приєднатися до них на найкорисніших умовах.

Українська Православна Церква в Канаді, у своєму органі „Вісник", ч. 13-14 з липня ц. р. інформує про це і остерігає перед московськими заходами.

„В останніх десятиліттях в нашій пресі, чи й чужомовній пресі, зустрічаємо вислови панправославний, чи всеправославний Собор, до скликання якого приготовляються всі православні Церкви. Очевидно, тут ми привикаємо до невластивого терміну, бо приготовляється відбуття Великого Собору Єдиної Соборної Православної Церкви. Самий термін панправославний чи всеправославний свідчить про збирання в цілість окремих частин, чого вдійсності немає, якщо мова про єдність Православної Церкви в питаннях віри і церковно-богослужбового життя.

З іншим змістом появляється термін панправославіє на північно-американському континенті. Це є намагання творити одну Церкву на північно-американському континенті, або панправославні парафії в окремих містах. Це намагання спонукане двома обставинами. З одного боку намагання окремих Церков підпорядкувати всіх своїй юрисдикції, а в кінці створити ще одну помісну Православну Церкву, а з другого боку, спонукує мовна проблема у кожній Православній церкві на північно-американському континенті.

Російська Православна Митрополія в Америці, одна з трьох відламків, рішила змагатися за створення Православної Церкви в Америці. В 1970 році ця Митрополія отримала автокефалію від Московської патріярхії і ставши на засаді, що богослужбовою мовою цієї Церкви є англійська, почала ширити свою місію, як між росіянами, так і іншими православними людьми, які відчужувалися від своєї Церкви із-за незнання мови. Таким чином постав рух, головно в Америці, за творення панправославних парафій.

Сутність цього руху є продовження боротьби між росіянами і греками за церковну зверхність в Америці. Грецька Православна Церква в Америці має єпархії — українську і карпато-руську, це виходці із Закарпатської України. Росіяни, створивши Православну Церкву в Америці і діставши автокефалію з Москви, якої всі православні патріярхії не визнають, намагаються також підпорядкувати своїй юрисдикції, головно людей слов'янського походження. Засобом цього підпорядкування є англійська мова, яка нині стає популярною приманою. Панправославний термін може також багатьом імпонувати, а зокрема тим, що мало орієнтуються і мало знають про свою віру, про свою Церкву і давно вже були відійшли або стояли оддалік свого парафіяльного життя.

Російська Православна Церква, що тепер прийняла назву Православної Церкви в Америці, призначила велику суму грошей для місійної праці в Канаді. Тому теперішній панправославний рух нічим не відрізняється від тих місій, які намагалися притягнути українців на початку організації Рідної Церкви. Як тоді, українці сказали, що нам чужі Церкви не є рідні, так і тепер відповідь мусить бути та сама".

Европа вимагає ґарантій для Ізраїля

Ню Йорк, Н. Й. — Спеціяльна сесія Генеральної Асамблеї Обєднаних Націй, скликана на вимогу арабських країн і їхніх союзників для рішень у справі самовизначення палестинських арабів, не може осягнути однодушних ухвал. Проєкт резолюції поширюваний між учасниками сесії зовсім поминає мовчанкою права Ізраїля на існування. В імені західньоевропейських країн міністер закордонних справ Люксембургу Ґастон Торн заявив, що без ґарантії тих прав західньоевропейські країни резолюції не підтримають.

В ОН не бракує ухвал у справі палестинських арабів. Після заяви західньоевропейських країн про їх підтримку права палестинців на самовизначення ті арабські країни, які ведуть загострену боротьбу з Ізраїлем, висунули пропозицію, щоб відбути спеціяльну сесію Генеральної Асамблеї у тій справі, надіючись на ній прихилити західньоевропейські країни до своєї постави. Одночасно з тим арабські країни почали кампанію за обмеження продажі нафтової ропи з арабських країн тим державам, які арабської резолюції не підтримують.

Західньоевропейські держави прямують до справедливої розв'язки ізраїльсько-арабського конфлікту, але в ту розв'язку вони включають ґарантію існування держави Ізраїлю. Арабські екстремісти цього права визнати не хочуть. Їх підтримує значна частина членів ОН на чолі з СССР і цілим бльоком сателітних країн.

Ізраїльський представник заявив, що його уряд заперечує леґальність тієї сесії і тому рішеням, які вона винесе, не підпорядкується. Головний представник ЗСА в Об'єднаних Націях Доналд Мек Ґенрі участи в сесії не бере, бо виїхав у передтим запляновану поїздку. Його заступає Вілліям ван ден Гевель, який виступив проти проголошування ОН цілого ряду ухвал у тій самій справі, а в справі предложеної резолюції сказав „вона повністю однобічна і повністю неприємлива".

Сенат розслідить справу Біллі Картера

Вашінґтон. — Сенат ЗСА рішив однодушно покликати до життя окреме тіло для розсліду справи пов'язання Біллі Картера, брата президента Джіммі Картера, й отримання від урядових чинників Лівії 220,000 долярів. Білий Дім видав публічний комунікат у тій справі, в якому підкреслено доручення Президента, щоб усі урядові чинники повністю співпрацювали з Сенатом і його органами в розгляді цієї справи.

Урядові чинники у Вашінґтоні на чолі з Президентом заперечують будь-яке пов'язання з діяльністю Б.Картера та його співпрацею з лівійськими чинниками, хоч не заперечують, що в намаганнях добитися звільнення американських закладників в Ірані, вони пробували також використати його. Першою особою з Білого Дому, яка в цій справі звернулася до Біллі, була Розалин Картер, дружина Президента.

БОРОТЬБА ЗА ЮНАКА З УКРАЇНИ ТРИВАЄ ДАЛІ

Володимир Половчак на велосипеді в українській дільниці Чікаґо.

Чікаґо, Ілл. — Совєтські дипломатичні й консулярні чинники зміцнюють натиск за вислання Володимира Половчака назад до СССР і на тому настоюють його батьки. Верн Джервіс, речник місцевого відділу Іміґраційної і натуралізаційної служби заявив, що признання 12-річному Володимирові права азилю не виключає його вислання проти його волі до СССР.

Справа Половчака, який іміґрував до ЗСА з України з родиною пів року тому, стала загальновідомою не лише в цілій країні, але вона перетворилася в принциповий випадок, якого вирішення матиме підставове значення у майбутніх таких випадках.

Як подає американська преса, ціла справа родини Половчаків дотепер не зовсім ясна. Насамперед дивним є дозвіл, який вона отримала від совєтських органів на виїзд до своєї родини в ЗСА на постійне поселення. Звичайно таких дозволів совєтська влада українським родинам не дає. Крім родини, дозволу на його виїзд до Америки просили члени української баптиської громади, до якої належить родина Половчаків.

Як подає адвокат д-р Юліян Куляс, правний оборонець Половчака, в часі його розмов з батьком Володимира Михайлом він давав такі пояснення, чому він рішив виїжджати назад до СССР та забирати дітей зі собою: його дружина має в ЗСА постійні болі голови, в ЗСА занечищене повітря, харчі затроєні хемічними додатками тощо.

О.Маріян Бутринський парох катедри свв. Володимира і Ольги, як подає „Ню Йорк Таймс", висловив поважні сумніви щодо мотивів М.Половчака та підкреслив підступну тактику органів совєтської влади, які в кожному, навіть найбільше персональному випадку шукають можливости політичної боротьби зі своїми противниками.

Шеф консулярної секції в совєтській амбасаді у Вашінґтоні Євґеній Антіпов підкреслив, що СССР буде неуступно змагатися за вислання Володимира назад до СССР, та що „консеквенції цієї справи будуть відчуті в комплексі міжнародних питань".

ІНФОРМУЮТЬ ПРО ОБСТАВИНИ УВ'ЯЗНЕННЯ О. БЕРДНИКА

Олесь Бердник

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — Сюди вперше прийшли детальніші інформації про обставини арешту й ув'язнення Олеся Бердника, члена Української Гельсінкської Групи. Ось ці інформації за джерелом з українського самвидаву:

Олесь Бердник був схоплений аґентами КҐБ 6-го березня 1979 року недалеко (в Києві) будинку Спілки Письменників України, куди він ходив домагатися звільнення Миколи Руденка.

Кілька днів після арешту, не повідомивши про це рідних письменника, у дружини О. Бердника Валентини Сокоринської, яка живе з дочкою (5 років) Ромашкою в с. Гребені біля Києва, був зроблений обшук.

11 березня 1979 р. В. Сокоринській передали лист, писаний О. Бердником до його матері, в якому він просив її берегти своє здоров'я і не хвилюватися його арештом.

16 березня дружині О. Бердника офіційно заявили, що він заарештований „за державний злочин".

19 березня зі запитом про долю О. Бердника звернулися до КҐБ УССР його мати, дружина Валя і сестра.

Рівночасно в Києві поширилась вістка, що О. Бердника заарештували, щоб не допустити переведення в с. Гребені світового форуму Матері й Дитини, який Бердник ініціював і підготовляв на 22 травня 1979 року.

Сподіваючись арешту, О. Бердник повідомив перед своїм ув'язненням членів Української Групи „Гельсінкі", що він буде голодувати до смерти. З дружиною він домовився, що вразі голодівки він повідомить її, передаючи з тюрми свої особисті речі, і попросить щоб вона передала йому білу сорочку і парусинові тапці. На початку квітня він попросив про ці речі, що означало, що він на голодівці.

Рівночасно КҐБ провело багато обшуків, допитало багато свідків і посилило тиск на його першу дружину Людмилу Блашкову, дочку Мирославу, другу дружину Валентину і її батька, письменника Сергія Сокоринського. Щоб посилити тиск на рідних, з тюрми „продісталась" вістка, що хтось бачив О. Бердника з перев'язаною головою.

У травні 1979 року слідчий протягом двох днів допитував дружину О. Бердника Валю, натякаючи, що з ним може статися те саме, що з І. Дзюбою.

Від половини 1979 року аж до суду 17-21 грудня 1979 року О. Бердник був цілковито ізольований і про його долю не було жадних вісток.

О. Бердника обвинувачували в антирадянській діяльності, націоналізмі та в написанні таких творів — „Свято Матері й Дитини", „Свята Україна", „Заклятгя", „Альтернативна еволюція". Рівнож його обвинувачували у співавторстві документів Української Групи „Гельсінкі", зберігання різних матеріялів Групи.

Сюди дійшла вістка, що аґенти КҐБ поширюють у Києві різні чутки, щоб тим способом дискредитувати письменника.

У Сан Франсіско відзначено Тиждень Поневолених Націй

Сан Франсіско, Каліфорнія (тмл). — Збігом цілої черги обставин сьогорічні відзначення Тижня Поневолених Націй відбулись, мабуть, чи не найбільш величаві за всі інші на протязі двох декад тривання цих святкувань, що їх переводить Комітет Поневолених Націй — організація міжетнічна вихідців із Східньої Европи. Святкування розпочалися в неділю, 20-го липня, моторкадою, що вишикувалася перед будинком Міжнародної Торгівлі в пристаневій частині міста, звідки цілий похід рушив у супроводі поліційної ескорти по головних вулицях міста під совєтський консулят, що його вони об'їхали декілька разів під гук власних кляксонів.

Перед консульством вже були литовські демонстранти, що там у неділю вранці продовжували свою віґілію із вечора в суботу. В більшості вони були з Лос Анджелесу, приїхали двома автобусами, щоб підсилити місцевий КПН та зробити свій виступ сильнішим спільними силами.

Приводом до акції литовців була інформація з Литви, що п'ятнадцять литовців, що входили в склад частин Червоної армії, які воюють в Афганістані, відмовилися від дій проти місцевого населення з моральних причин. Їх поставлено перед воєнний польовий суд, засуджено на кару смерти, розстріляно, спале-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Плянують христини 389-го Відділу УНСоюзу

Лігайтон, Па. — Як повідомляють управа 389-го Відділу Українського Народного Союзу і управа Оселі ім. Олега Ольжича, тут в неділю, 17-го серпня відбудуться христини новоствореного Відділу Українського Народного Союзу ч. 389. Відділ очолює голова Микола Тарас, секретарем є Михайло Хомин.

В годині 11-ій перед обідом, буде відправлена Служба Божа і Панахида за спокій душі патрона св.п. Миколи Сціборського.

Зараз після Панахиди спільним обідом у великій залі оселі будуть завершені христини Відділу. Хресним батьком буде головний предсідник УНСоюзу д-р Іван Флис. До участи запрошено головних урядовців УНС, як і визначних союзович і громадських діячів. Управа Відділу просить членів в околицях Лігайтону, Шамокіну, Аллентавну, Філядельфії, Вілкс-Беррі, а також симпатиків оселі взяти участь в імпрезі.

У світі

РАДІО В КАБУЛІ, столиці Афганістану, повідомило, що в понеділок виконано замах на міністра освіти Анагіту Ратебзад, яка була не тільки єдиною жінкою в кабінеті міністрів, але крім цього вона була одною з найближчих осіб до президента Бабрака Кармаля. Замах виконано після її повороту з Індії, де вона полагоджувала офіційні справи. Крім неї цього самого дня вбито заступника, міністра внутрішніх справ, якого прізвища ще не подано. Чи вбивників схоплено, не подано. Одночасно з тим напливають з Афганістану відомості про посилене перекидання спеціяльно добираних совєтських частин до Кабулю. На летовище в Кабулі безперебійно прибувають совєтські вантажні літаки з боєприпасами, летовище дуже часто замкнене, а закордонні літаки мають труднощі з причалом і з виладовуванням пасажирів з огляду на те, що літаки після причалу відпроваджують подалі від військових машин.

ПЕРША ЖІНКА — ПРЕМ'ЄР МІНІСТРІВ приготовляється до перебрання цього посту в Домініканській республіці. Марія Чарлез, яка очолювала опозиційну Партію свободи в недавніх виборах у республіці, довела до перемоги тієї партії і тепер як її лідер є єдиним леґальним кандидатом на прем'єра. Не зважаючи на сумніви деяких консервативних кіл Домініканської республіки, чи жінка зможе подолати завданням прем'єра, загальна опінія покладає в п. Чарлез великі надії. Вона здобула собі визначне місце серед адвокатури в республіці має чималий досвід в економічній проблематиці та обстоює конечність уможливити приватній ініціятиві включитися як найбільше в розбудову господарського життя.

ПІСЛЯ ПЕРЕБРАННЯ ВЛАДИ В БОЛІВІЇ військовою хунтою зудари з її противниками не припинилися. Військовим частинам удалося зліквідувати численні пункти збройного опору в країні і столиці Ля Паз. Після того рештки узброєних противників хунти укріпилися в неупорядкованій дільниці, де живе найбільш убога частина населення і звідти почали обстрілювати патрулюючі військові частини. Зудари перенеслися в ту околицю, одначе сконцентрованим військовим відділам не важко подолати рештки узброєних противників. Зате великою турботою нового уряду є генеральний страйк, який охопив около пів мільйона робітників, урядників і підприємців та викликав комплетний параліч господарського життя в столиці.

ЦІНИ НА НАФТОВУ РОПУ на вільному світовому ринку знову падають. Деякі продуценти пробували протидіяти тому, наприклад, Катар підніс ціну на два доляри за два кращі роди ропи, за ним мабуть піде Абу Дгабі, але найбільший арабський продуцент, Савдійська Арабія, покищо здержується з підвишкою з огляду на ринкову ситуацію. Найгірше на тому виходять країни, які дотепер воліли продавати на вільному ринку поза контрактами з уваги на значно вищі ціни того ринку.

В Америці

СПОСТЕРІГАЧІ американської політичної сцени стверджують, що останнім часом помітне значне охолодження серед жидівського населення ЗСА до голосування на демократичних кандидатів в цьогорічних виборах на президента. Жидівське населення Америки, а в першу чергу великих міст, де воно живе більшими скупченнями, згідно з опитами й надалі формально заявляє себе в більшості прихильником Демократичної партії, але коли йдеться про особи, на які воно віддасть свої голоси, то численні з них мають сумніви, як будуть голосувати. Так само немає багато прихильників до кандидата Републіканської партії Роналда Реґена. Це залишило б незалежного кандидата Андерсона найпопулярнішим кандидатом для жидівської частини населення. Одначе до часу виборів у листопаді це ще може змінитися.

НЕПОРОЗУМІННЯ, ВИНИКЛІ В ДЕТРОЙТІ в часі конвенції Републіканської партії довкруги кандидатури колишнього президента Джералда Форда на віцепрезидента в теперішніх виборах і далі викликують цілий ряд коментарів і вияснень. Вияснення і коментарі і на далі викликають неґативні оцінки. Деякі коментатори висловлюють припущення, що ціла та справа матиме некорисний вплив на вислід виборів.

СПОДІВАННЯ, що номінація сенатора Едмунда Маскі на Державного секретаря викличе конфлікт з головним дорадником президента Картера в справах національної безпеки Збіґнєвом Бжезінським, не здійснилися. І дивним дивом деякі особистості, а навіть пресові органи не задоволені з того й починають закидати Маскі, що він не обстоює як слід своїх позицій і прероґатив. Одначе з гармонійної співпраці тих двох установ і їхніх керівників, як видно, користає видатність праці бо їхня співпраця дає непогані наслідки.

В МІСЯЦІ ЧЕРВНІ ЦІНИ в роздрібній продажі, тобто ті, які платять споживачі, піднеслися на один відсоток, що в річному відношенні дало б, якщо зріст втримається на тому рівні, 12,4 відсотка. Зріст цей, значно вищий від передбачуваного офіційними державними й господарськими чинниками, стурбував федеральний Уряд.

Американські студенти запізналися з українською громадою

Ню Йорк, Н. Й. — У п'ятницю, 11-го липня ц. р., 13 американських студентів з Американського університету у Вашінґтоні під проводом проф. Алена М. Кравта, заслухали понадгодинну доповідь про українську громаду в Америці загально, і про українців в Ню Йорку зокрема, що її виголосив д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника".

Лекція про українську громаду відбулася із серії спеціяльної програми Американського університету, „Еміґрант і його місто : Ню Йорк, " що її провадить проф. Кравт, директор програми та професор історії на цьону ж університеті. Він є автором більшої праці про еміґрацію, яка має появитися друком цього року.

У своїй доповіді д-р Душник говорив про різні фази української іміґрації до Америки та початкові труднощі з приміненням до нових і незнаних обставин американського життя. Завдяки запопадливості та своїм природним прикметам, українські еміґранти зуміли перебороти всі труднощі та створили одну з найбільш зорганізованих етнічних громад в Америці. Українці, - твердив промовець,-не тільки не одержували ніякої допомоги від урядів, які поневолювали український народ, а навпаки, вони мусіли поборювати інтриґи проти української еміґрації, що її проводили амбасади та консуляти тих же держав.

Д-р Душник довше спинився над українською громадою у Ню Йорку та над її організаційними, релігійними, культурними й громадськими осягами.

Після доповіді були численні запити та коментарі студентів. Вони походять із різних стейтів Америки, і дістають кредити за вислухані курси. Батьки проф. Кравта є українськими жидами та мешкають серед східньоевропейських еміґрантів на долішньому Мангеттені. Вони часто відвідують українські ресторани. Після лекції в УККА проф. Кравт завів свою клясу до ресторану в Українському Народному Домі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Москва відкриває новий фронт

Вже від довшого часу напливають з різних боків і з різних країн інформації про заходи висланників Російської Православної Церкви, про їхні виступи, численні приватні зустрічі тощо. А найголовніше про обіцянки. Обіцянок висланники московського патріярха не жалують. І на місці готові давати докази, що вони будуть щедрі. Вони навіть ідуть так далеко, що зобов'язуються в імені своїх зверхників і цілої ієрархії Російської Православної Церкви та тих сил, що за нею стоять, перебрати на себе всі видатки, зв'язані з утриманням церков і парафій, з усією діяльністю церков у суспільному житті. В ЗСА і Канаді Церква відділена від держави. Тягар утримання її лежить на її парафіянах, на вірних, на збірках і датках, які не раз видаються такими дошкульними.

Але власне ті пожертви й збірки є одною з підстав незалежности Церков та їхньої сили. Вони бо оперті на народі, на віруючих і ніякий державний чинник, ніяка політична партія не може арогувати собі права накида- політична партія не може урґувати собі права накидати їм свою волю, давати свої доручення. Власне Російська Православна Церква повинна найкраще знати про це, бо царі, сконфіскувавши церковні мастки й признавши священнослужителям державні платні, повністю підпорядкували їх собі і зробили їх податливим засобом у своїх руках.

Це і тільки це в остаточному рахунку мають у своїх плянах і совєтські державні чинники і московська патріярхія. А тепер вони хотять прихилити до себе якнайбільше людей, якнайбільше єпископів та священиків і світських церковних діячів. Першим кроком до цього є переконати православний світ у потребі створити єдину всеобіймаючу православну юрисдикцію. А тому що царгородська патріярхія, Вселенський Патріярх Православної Церкви, під сучасну пору слабі і безсильні з причини турецького тиску та що немає виглядів, щоб той стан змінився у ближчому часі, то, прийнявши принцип єдиної юрисдикції, принцип панправославної системи, вже тільки один крок до того, щоб осередком тієї системи визнати на сьогодні найсильнішу православну групу, тобто Російську Православну Церкву.

Власне такі міркування породили ті величезні зміни в поставі совєтського режиму до православ'я. Це є причиною появи різних брошур і книжок на тему релігії і православ'я в СССР. Правда, майже ніщо з тих книжок не призначене для населення республік в СССР. Ті всі книжки й брошури, як і чисто релігійні видання якимсь дивним чином опиняються за кордоном. І Євангелія в Києві, чи Одесі, Чернівцях, чи Львові дістати не можна, як і не можна його дістати в Москві, але Євангеліє, видане в СССР, за кордоном можна дістати без труду.

В своїй імперіялістичній гарячці керівники СССР дійшли до висновку, що і на релігійному полі вони можуть сподіватися успіхів. І тому вони на це поле поширили свій наступ. Ідея „Третього Риму", зроджена в зачадженій голові якогось монаха в найбільше темній добі царату, не вивітрює з голови ані патріярха Пімена, ані генерального секретаря комуністичної партії Леоніда Брежнєва. Те, що не вдалося здійснити за царів, те пробують здійснити за червоних лідерів. Те, чого не можна було осягнути при помочі візії „білого царя" і його безмежних багатств, те вони думають осягнути при помочі Політбюра і візії світової комуни та при помочі багатств, щедро роздаровуваних сучасними емісарами.

Наступ Москви на тому відтинку є дуже небезпечний. Він може причинити і нам, і всьому світові, а найбільше православній вірі, величезних шкод, але перемогти він не може. Тільки, що це не приходить само собою, як і ніщо не приходить само собою. Новому російському натискові треба протиставитися, його треба відбити, а емісарам треба давати належну відправу.

Корнель Крупський

ЗРОЗУМІЛА РЕАКЦІЯ

Мене, каже проф. Такер, прямо заскочила несподіванкою думка Солженіцина, що до часу появи його праці західні науковці начебто занедбали або промовчували проблему каторжних таборів Совєтського Союзу, а це є прямо невірне. Тому, каже проф. Такер, подаю назви найбільш обережно досліджених та дуже інформативних двох томів, відомих кожному серйозному науковцеві, що вивчає СССР, і він подав Дейвіда Й. Даліна і Бориса І. Ніколаєвського „Примусова праця в совєтській Росії" (Ню Гейвен, Єйл Юніверсіті Пресс, 1947), та С. Свянєвіча „Примусова праця та економічний розвиток; Вгляд у практику совєтської індустріялізації" (Лондон, Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1965).

Проф. Такер ще подає декілька праць інших авторів і каже, що подані праці є лиш помітним прикладом багатьох інших праць, які він міг би подати. Він каже.

„Створюється інша проблема. Такою великою масою зізнань, а радше, свідчень, які містить в собі ‚Архіпелаг ҐУЛаг', автор робить навіть погану прислугу історичному розумінню, бо він скомпресував фактичний матеріял у свою упрощену прямолінійну схему про совєтський розвиток. У схему, яка трактує все зло сталінівської ери як логічний і неминучий розвиток того, що було в зародку ленінського комунізму від початку... З такої точки бачення, там не було виразної ери Сталіна і само слово ‚сталінізм' було табу. В частині його есею у ‚Форейн Аффейрс', що розглядає мою статтю, Солженіцин зовсім виразно приходить до такого висновку: ‚Сталінізм ніколи не існував як в теорії, так і в практиці. Такої ери і явища ніколи не було. Ця концепція була винайдена після 1956 року інтелектуалами европейської лівиці з метою зберегти ‚ідеали' комунізму'. А дальше він каже, що в Совєтському Союзі не без причин казали „Сталін є Леніном сьогодні..."

Проф. Такер уважає, що сталінізм існував, але на його думку сталінізм створили не европейські ліві інтелектуали после 1956 року, а створили його большевики-опозиціонери Сталінові в пізніх 1920-их і ранніх 1930-их роках. Сам проф. Такер воліє називати ту еру „російський національний большевизм".

Між стилим і тоном названої статті Солженіцина і відповіді на неї проф. Такера є велика різниця. Такер спокійний, одвертий, але не злобний чи зарозумілий. Іншими словами, з обидвох сторін немов промовляє те, де їхні речники виростали і виховувалися. Зацитуємо закінчиння коментаря проф. Такера:

„Це не є, як декому могло б здаватися, спір за саму історію. Воно впливає на спосіб нашого розуміння напрямків і подій сьогоднішньої совєтської Росії. Якщо течія Сталіна в совєтському комуністичному русі була тим, що змішало большевизм з російським націоналізмом, ‚тоді ми не будемо такими, як пан Солженіцин сліпими на можливість того, що найбільш злоякісні форми екстремного російського націоналізму можуть прийнятися і вирости в деяких совєтських колах нашого часу. То буде тільки передбаченою частиною сталінівської спадщини-форми російського шовінізму з найтоншою оболонкою большевицької лівиці зверху. Тільки тому ми дивимося на інвазію і брутальну окупацію Афганістану, як на акт російського інперіялізму, що, як виглядає, знову придержується спадщини Сталіна, який як лідер пов'язав большевизм з імперіяльними традиціями Росії і цим зформував систему та закордонну політику, яка втілює найгірші риси обидвох. Тільки на одному пункті пан Солженіцин і я зовсім погоджуємося: ‚Нерозуміння Росії є небезпечним'. На жаль, його власна думка, як це заманіфестовано у його статті журналу ‚Форейн Аффейрс', не є вільною від того нерозуміння".

Думаю, що буде доречно при цій нагоді хоч коротко згадати іншу статтю про Солженіцина п.н. „Темна сторона Солженіцина", яка була надрукована в „Гарперс" журналі за травень 1980 року. Автор статті є колишній американський пресовий репортер у Москві Джордж Файфер, автор декількох новель, а серед них і новелі „Пращай, Москво".

Стаття Файфера займає сім сторінок друку і в ній автор подає чимало фактів про Солженіцина, досі відомих лиш малому кругові російських дисидентів на еміґрації. Маю враження, що Файфер об'єктивно характеризує особу Солженіцина. Він не виявляє познак намагання вихваляти чи ганити Солженіцина. На сторінці 50-ій Файфер пише: „Хоч про цього гнівного генія будуть писати книж-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Ярослав Гайвас

ХОМЕЙНІ ПОГЛИБЛЮЄ СУПЕРЕЧНОСТІ В ІРАНІ

Після вибору предсідника іранського парляменту могло здаватися, що та нещасна країна поволі зачне впорядковуватися, внутрішні суперечності вигладжуватися, а життя нормалізувати. Хоч вибір предсідника парляменту забрав аж сім тижнів дебат, і то в часі коли маса найважливіших справ чекає своєї полагоди, то все таки можна було вважати його початком нового, кращого періоду. Одначе дуже швидко після того вибору заіснували інші події, які кидають важку тінь на дальший розвиток подій в Ірані.

На предсідника парляменту обрано 146 голосами з усіх 196,-деяких депутатів усунено, іншим відібрано мандати, тому що вони замало релігійно активні, а декого арештовано — аятоллу Гашемі Рафсанджані, який є членом найвужчого керівного кола біля Хомейні. На аятоллу Рафсанджані виконано замах у травні 1979 року, але він вийшов із того замаху щасливо, а опісля вилікував завдані йому замаховцями рани. Є він один з провідників крайнього ісламського крила і це було причиною його вибору на предсідника парляменту.

Чергове завдання

Тепер перед парляментом — чергове завдання: номінувати прем'єра, який би міг створити новий уряд. Дотеперішній уряд неповний і без прем'єра та працює безплянново і доривочно. Дотепер були два кандидати на прем'єра: кандидат президента Бані-Садра, який власне має конституційне право визначувати кандидата, але того права в існуючих умовинах використати не може- Гассан Габібі, теперішній міністер вищої освіти і кандидат аятоллі Бегешті, лідера Ісламської республіканської партії — Муса Калянтарі, іністер транспортації. Аятолла Хомейні заявив: „Кожен міністер має бути сто відсотків мусулманин і революціонер. А не такі як деякі теперішні міністри. Парлямент мусить вирішувати всі справи і пильнувати, і якщо уряд відхилиться від назначеної йому лінії, то рішуче втручатися. Всюди, де ми тепер прикладемо руку, ми відкриваємо забави і проституцію. Ми маємо катастрофу за катастрофою. Наша армія не виконала свого завдання у війні проти курдів. Курдів треба добити".

Президент Бані-Садр, якого після довгої проволоки щойно тепер заприсяжено на цей пост, зневірений у можливості затвердити свого першого кандидата, висунув на кандидата сина Хомейні Агмада, але Хомейні зразу відхилив ту пропозицію. Тепер кандидатом на прем'єра є міністер освіти Мохаммед Алі Раджай, довірена людина клерикалів. Бегешті має своїх кандидатів.

Перед остаточною номінацією прем'єра Хомейні ще раз висловив свої вимоги, що „всі міністри мають бути доктринерські і рішучі. Мають вони бути стовідсотковими революціонерами. Так само мусять бути на 100 відсотків ісламцями. З дотеперішних міністрів ні один не відповідає свому постові. Джентелменами виховані в Европі не надаються ні до чого". А тому, що Бані-Садр також вихований в Европі та ще й до того в Парижі, то аятолла Хомейні для певности підкреслив, що парлямент мусить безоглядно відкинути всі його номінації і „не звертати на них найменшої уваги, якщо тільки між ними будуть пропозиції покликати на пости міністрів не-революціонерів".

Моральний розклад

Іран під керівництвом Хомейні позбувається усіх скрупулів і відкидає загально прийняті міжнародні норми. Арештований керівник нападу на дім колишнього прем'єра Ірану Шагпура Бахтіяра в Парижі, під час якого напасники вбили французького поліциста й одну жінку, Аніс Наккач почав зізнавати на поліції після арешту. Наккач є палестинським аґентом, який останньо проживав в Теграні, де він співпрацює з іранськими урядовими чинниками. Деякі французькі журналісти й працівники французьких фірм, які були в Теграні, пізнали його і пригадали собі його „службовий" характер. Це дуже комплікує цілу проблему французьким урядовим чинникам, які намагаються придобрюватися країнам-продуцентам нафтової ропи.

Загострив ситуацію на тому відтинку ще й той факт, що організація, яка має тісне пов'язання з аятоллою Хомейні і називається „Охоронники революції у Теграні призналися до організування нападу на Бахтіяра і взяла на себе відповідальність за нього.

Чи вона також признається до відповідальности за вбивство колишнього іранського пресового аташе 22-го липня у Вашінґтоні, невідомо. Ця ж організація напала гостро на міністра закордонних справ Садега Ґотбзадега за те, що він, будучи в Парижі, осудив замах на Бахтіяра. Члени „Охоронників революції" виступили проти Ґотбзадега з приводу цього і вимагають від нього, щоб він публічно, навіть перед зовнішніми чинниками, схвалював такий „героїчний" факт, а не засуджував його. Арештовані атентатчики на Бахтіяра на поліції в Парижі призналися, що наказ, інструкції, гроші й потрібне вивінування вони отримали в Теграні від урядових чинників.

Із совєтського калейдоскопу

● Про совєтські... гаразди розповідає один дописувач у київській газеті „Молодь України". Справа у цьому, що цей чолов'яга закупив у крамниці електричну бритву, і вельми втішившись своїм здобутком, почав її уживати. Якийсь час усе було впорядку, але раптово, — скаржиться дописувач, — „механізм заскрипів"... Ну, потішав себе чоловік: „електробритва" є, електричний струм працює, а мастило до бритви хіба роздобуду.

І почалося... Набігався він за отим мастилом — і до Києва, Херсона, Умані, Запоріжжя, Сімферополя — скрізь його зустрічала одним-одна відповідь: „немає"! Вкінці не було іншої ради як піти до майстерні, а там йому вже бритву змазали мастилом. Однак, — розмірковує цей чоловік, — зокрема для цих людей, які мешкають на селі бігати до майстерень надто „клопітно", багато простіше було б закупити тюбки з мастилом у будь-якій поблизькій крамниці. А то в пошукуванні за ним, можна... втратити ноги з втоми, та й прийдеться хіба закупити пару нових черевиків...

● З... вищою технікою щось негаразд, стверджує ще один дописувач у київській газеті „Радянська Україна". Він пише: „У середньому людина проходить за годину чотири кілометри, пасажирський поїзд — сімдесят, черепаха — в межах трьохсот кілометрів", І тут, каже він, треба поставити запит: „скільки діб їм треба рухатися, щоб дістатися до села Новосілки Перемишлянського району Львівської области, якщо вони стартували з території харківського заводу „Електромашина" ще на початку цього року?"

Щоб ввести в суть справи, чоловік розповідає, що в селі Новосілках він придбав електропомпу з... „романтичною назвою „струмок". Цей ‚Струмок', — дальше розказує чоловік, — струменів рівно 15 хвилин".Показалося, що в помпі є діра, але нічого не можна було вдіяти, бо ґарантійної майстерні у Львові, щоб цю помпу направити, немає. Єдине, що прийшлося властителеві цієї помпи зробити, то це ще 18-го грудня м. р. відправити її до Харкова на завод. А що, мабуть, дорога з Новосілок до Харкова... далека, то й досі ні помпи, ні відповіді.. немає.

● Звичайно, вже так у світі буває, що всілякого роду звіти виголошують на зборах, засіданнях чи з'їздах, але в Українській ССР, воно якось інакше, там до „творчих звітів" стають письменники, мистці, композитори.

Наприклад, у Ялті такий „творчий звіт" складали композитори на виїзному Пленумі правління композиторів України, „присвяченім 35-річчю Перемоги". Крім вступного слова голови правління А. Штогаренка, композитори у програмі „творчого звіту" виступили із своїми композиціями, що „оспівують ратний подвиг радянського народу". За сім днів виконавці зустрінулися із ветеранами — „молодими захисниками Батьківщини та „трудівниками" ‚міст-героїв'" — Севастополя і Керчі, Сімферополя, Феодосії та Новоросійська.

І так, як в ніякій іншій країні, і як солдати на муштрі, стають до „творчого звіту" Комуністичній партії, ці яким належиться за законами совєтської конституції... свобода мислі, слова і творчости.

З НАШИХ БУДНІВ

Сусіди

— Коли ми переселились з українського ґетто до цього нібито панського кварталу, — розповідала пані Марта, — то зараз в перший день нашого тут поселення склали нам візиту сусіди - американці, що живуть праворуч нас: поважний старший пан і молодша за нього пані. Чемно привітались, представилися, хто вони такі, побажали добра - щастя на новосіллі і за тутешнім звичаєм — принесли нам солодке, або так званого „кейка", вже не пригадую — купленого, чи спеченого домашнім способом.

— Неважне, — підсміхнувся пан Остап, — так, чи так, наші пташки мали що дзьобати цілий тиждень.

— Тож, коли два роки пізніше, — продовжала пані Марта, — спровадились наші сусіди з лівої руки, я, пам'ятаючи про обов'язуючий церемоніял, зараз пішла їх відвідати, а що це випало під наш Великдень, я принесла їм у подарунку одну з найруж'яніших моїх пасок... Правда, мій чоловік, злегка кепкував собі з мене і з мого пристосуванства до енкісівських традицій, а до того перестерігав: „А ти будь обережною, коли вперше заходиш у чужу хату, бо часом можна наткнутись на велику неприємність"!

— Я зрозуміла цю його пересторогу аж коли подзвонила до дверей нових сусідів, і коли двері розпахнулись навстіж, а передо мною виросли зненацька фігури пана і пані Джовнс — чорнющих, як свята земленька, тільки білка в них світилися білістю слонової кости!

— Так то ми сталися сусідами „горнюхів", і дай нам, Боже, до кінця нашого життя втішатися сусідством таких чесних і порядних людей! Я не проміняла б їх за деяких найбіліших - білих, навіть за нащадків тих пілігримів, які прибили до берегів цієї обітованої землі на кораблі „Маєва Квітка".

Дедалі ми спостерегли, що джерелом чеснот сусідів з лівої руки є їхня приналежність до одного зі селективних баптистських віровизнань.

До цієї церкви, як потім виявилось, належали чорні середньої, а то й чималої заможности. Так для прикладу, наші сусіди, пан і пані Джовнс є не тільки власниками „хатки, як палатки", вартости 150 тис. долярів, але й мають невелику власну фабрику, в якій теж самі працюють, сім день у тижні, а бувають вдома лише по суботам і неділям. Усю роботу в їхньому городі і садку виконували професійні огородники і то виключно — білі! „Чорні люди, говорить пані Джовнс, — заліниві та й неспосібні до делікатної праці коло квітів та й овочевих дерев".

Далі я довідався, що єдиним клопотом, що тепер турбує сусідів „з лівої руки", є те, що сусід із навпроти, емеритований полковник американської армії, плянує переїхати з міста Братньої Любови до Каліфорнії і вже виставив на продаж свою хату...

— Ой, Господи! — зідхає у розмовах з білими сусідами пані Джовнс, — дав би йому Бог розум, щоб не продавав хати горним!

Ікер

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Ганна Черінь

НАВКОЛО НАШОГО ОЗЕРА

(5)

— Зате тепер гарно вбрані, — завважила я. Дідусь був елеґантно вистроєний, у кавовім костюмі з краваткою.

— Так, нарешті я маю змогу носити те, про що замолоду тільки мріяв... Минулого не вернеш, але ще є порох у порохівниці! — і він лукаво моргнув лівим оком. І продовжував: — В цім ресторані годують добре, але ніхто так не варить, як моя покійна Ненсі.

— А що вона таке особливе варила? — зацікавилась я. Мені доручили наші бібліотечні ласуни дістати приписи на місцеві делікатеси.

— Багато чого... Цибулю з начинкою...

— Цибулю?!

— Еге, начинену перцем і часником. Звичайно, таке вона варила в суботу, якщо ми нікуди не йшли в гості. Але цибуля — це дуже шляхетна рослина, недаром же її відкрив Олександер Македонський. І недарма ж вона належить до тієї самої ботанічної родини, що й ваша пахуча лілея.

— А що ще варила або пекла ваша шановна дружина, крім цибулі?

— Я дуже любив її оцтовий пай.

— Оцтовий? А пам'ятаєте припис?

— Якраз пам'ятаю. От тільки не можу певно сказати, скільки треба взяти оцту: одну склянку — чи дві?

— Гм... Це досить значна різниця. Але пригадуйте, а я запишу. І записала. Ще не пекла, але спробую колись, як чоловіка вдома не буде. Цей припис нагадав мені наш український рецепт на юшку з сокири.

Наступна зупинка — в Меноміні. Ця язиколомна назва, знову ж таки мовою індіян, означає „дикий риж", але не шукайте його тут, хібащо на полицях у супермаркеті. Місто — як цяця. Трикутничок, оточений водою. Меноміні має свій парк, власне, аж два, свій домашній зоопарк і дуже цікавий музей. Ми все оглянули з великим задоволенням. Зоопарк маленький: два боффало й півтора оленя. Боффало, як завжди, спали. Хвости в них, на відміну від корів, короткі, бо шерсть така густа, що муха не прокусить, і не треба її хвостом відганяти. Олень з оксамитними розкішними рогами був товариський приступив до огорожі так близько, як міг, дивився на нас ніжними прекрасними очима, їв з наших рук траву й лизав руки (бо хотів солі). В клітці спав, скрутившись бубличком, непоганий лис, а в другій був мирного вигляду ведмідь. Він стояв на задніх лапах і молився, сподіваючись, що Бог пошле йому горішка. Ще тут була мудра сова — живий портрет одної української письменниці. Вона зацікавилась нами і водила очима за нами вслід, обертаючи шию мало не на 360 градусів. Ну, і ще ми тут вперше побачили сім'ю індіян, що розмовляли з оленем своєю мовою, і він їх розумів ліпше, ніж нас.

При самій автостраді 41 лежить так званий „Порт-містерія". Нічого загадкового ми там не бачили, це так тільки, аби заманити туристів. Це просто дерев'яний корабель, що потонув у 1864 році в Ґрін Вей. Корабель був майже порожній, і його перекинула буря. Капітан (на ім'я Дурнім /сік!/) і пасажир загинули, а два матроси врятувалися. Корабель же пролежав на дні, 110 стіп під водою, аж поки рибалки не зачепились об нього сіткою в році 1967. Сітка була коштовна, і добровільці-водолази стали пірнати щоб її відчепити. Побачивши на великій глибині древній корабель, один із водолазів на ім'я Гофман вирішив цей корабель підняти. Він збирав кошти, мучився з тим два роки, таки підняв і добився, щоб корабель обчистити, реставрувати й показувати публіці. Корабель „Альвін Кларк", збудований із білого дуба в воді пролежав 105 літ, і нічого йому не сталося, але на поверхні він може швидко зігнити, отже — проблема з його збереженням... Покищо, не зважаючи на приватні й державні субсидії, „бізнес" не йде. При касі сиділа якась бабця, взяла з нас по два доляри й оказала, що можемо дивитися на нього, скільки хочемо. В кімнатах виставлені речі, знайдені на кораблі й на дні навколо нього: штани й піджак капітана, ґудзики, горщики, інструменти, книжки, навіть скиба сиру (знайдено його ціле кружало, але напоказ відрізали частку а решту тримають у холодільнику). Мабуть, такий старий сир не смакував би, В кімнатках анікотісінького, бо музейчик не може собі дозволити на „зайвих" службовців, так що відвідувачі, в кого руки сверблять, можуть ухопити пару ґудзиків чи ще що інше „на згадку".

Ми зійшли на корабель, порожній і темний усередині, але прекрасно й міцно збудований, зробили кілька фотографій та й вирушили далі. Сонце вже сідало, й пора знову шукати нічлігу. В мотелях ціну визначає господар, залежно від того, скільки з даного „типа" можна злупити.

— Ти старайся говорити без акценту, — раджу я чоловікові. — Не говори як той діпіст, що ним ти був, є й залишишся „гов ар ю", а скажи слово „Гавaї", так американці вимовляють „гав ар ю".

— Еге, як же ж у мене слово „Гаваї" з акцентом, а я його й не хочу збуватися. Ато ще стану по-українськи з американським акцентом говорити, як наш Джо. Власник мотелю „Теплий куток" виявився циніком.

— Я з жінкою бажаємо затишної кімнати.

— А мені яке діло, чи ви з жінкою, чи без жінки? Беріть собі кімнату й приводьте, кого хочете. Мені всеодно. Ви мені тільки скажіть, чи вам потрібно одне ліжко, чи два?

— Одне.

— Ну, то давайте 22 доляри, та й кладіть туди хоч і жабу.

Ранок привітав нас сонячним поцілунком, і ми вирушили на Мілвокі, наближаючись до фінішу. Мілвокі — це наші сусіди; українські громади цих міст тримають зв'язок, і танцюристи з Мілвокі створюють барвисту завірюху на сцені Музею Науки й Індустрії в Чікаґо під час Різдвяних свят. Звичайно, чікаґські українці начебто в жарт завважують, що Мілвокі — це передмістя Чікаґо, а на це мілвокійці (мілвокіяни?) відповідають:

— Ні не так. Чікаґо — передмістя Мілвокі.

З пивних реклям і з практики, для багатьох із нас — щоденної, ми знаємо, що це — столиця пива. Але не тільки пива. В Мілвокі багато фабрик і воно споживає більше сталі, ніж будь-яке інше місто ЗСА. Біля озера — краса, Музей мистецтва проєкту Еєро Саарінена, а на захід, близько до автостради 94, повітовий зоопарк, один із кращих в країні. Якщо ми з наших

(Закінчення на стор. 3)

Кілька думок напередодні з'їзду уроджeнців Бойківщини

За два місяці, а стисліше — 20-го і 21-го вересня, Союзівка повинна заповнитися бойками, як колись у такий самий час в Самборі на святі так званої Матінки Божої, ми мали можність зустрітися з численними земляками Карпат і Підкарпаття. Правда, той великий з'їзд мав релігійний характер, бо з'їжджалися уродженці Бойківщини до своєї чудотворної Матінки Божої на відпуст, і переважала там у той час бойківська ноша, бойківська мова, бойківський гумор, навіть бойківський спів у місцевій церковці.

Так як на всіх відпустових місцях, крім релігійних церемоній відбувалися й там різні ярмарки, каруселі, свисти, голосніші розмови, бо чимало було різних зустрічів з далекими кревними знайомими чи приятелями. Всі склепи були переповнені, бо кожний при нагоді хотів якусь пам'ятку з відпусту додому привезти.

Здається,що не було випадку, щоб продавці поскаржилися комунебудь на якусь крадіж чи інший злочин на бойків.Все чулося висказ: — „Ну, чуєте, бойки — то дуже гарний і гоноровий нарід — на них поліції ми не потребуємо". — Таку опінію давали купці жиди, бо, на жаль, серед наших ще й досі кружляє понижуюча думка, що це нарід бідний, темний...

Тим часом, згідно з Чапленком, слово „бойко" наявне в українській мові не тільки як назва племени бойків, а як прізвище, поширене по всій Україні, в значенні багатства і влади, як також воно заступає слово „вояк", а навіть пан шляхтич, боярин.

З історії знаємо, що бойки з іншими слов'янами вже в далекій давнині замешкували Наддунайщину, і тут вже в добі неолітичній наука знає про так звану культуру боїнів над нижнім Дунаєм, а допливом Тиси, звідки цих мешканців виперли хорвати, яких ще Володимир Великий мусів в 998 році силою присмирити, бо вони ще і на Підкарпатті докучали бойкам. Фактично полоса, яку замешкували бойки, а через це посьогодні вона називається Бойківщиною, сягала далеко поза Карпати, ген аж за Дністер, і розміщувалися тут за наших часів села, людність яких нічого спільного не мала з тими праісторичними бойками, навіть уникала тієї назви, бо чомусь був загально поширений невірний погляд, що слово „бойко" — це щось меншвартісне.

Навіть по гірських селах, у самих Карпатах, також тяжко було довідатися, де властиво живуть ці бойки, бо звичайно показували, що десь там, на полонинах, далеко в горах, нібито самі пастухи овець...

Згідно з розвідкою історика Патрицького з 1894 року плем'я „боі", натиснені даками, опинилися на Підкарпатті ще в 45 р. перед Христом. Боі, як такі, мали в римлян славу відважних воїнів і дуже часто римляни ними послуговувалися в різних війнах. Вже на наших теренах „боі"вживалися за охоронців купецьких караванів, а за наших князів — служили як прикордонники й оборонці Підкарпацької полоси. Боі-бойки були відомі і навіть славні з війн під'їздових, у нашому значенні — партизанки. Малими групами заманювали ворогів у небезпечне місце, оточували їх і в той спосіб давали собі раду навіть з великою силою.

В 1099 році чотирисоттисячна угорська армія вирушила на підбій наших земель. Без оборони угорці перейшли Карпати, але тут їх заманили бойки в наддністрянські багна, і прибулі князівські дружини тут легко собі дали раду з ними. Угорці, втративши тут більш як сто тисяч людей, мусіли відступити. В 1240 році бойки в той спосіб стримали ще більшу татарську армію, але довелося дорого їм за це заплатити жертвами.

Іпатіївський Літопис згадує, що татари такого сильного опору і такої геройської оборони на своєму шляху не стрічали.

Сам хан при зустрічі з королем Данилом похвалив лицарських бойків, жалкував одначе, що мусів за це страшно помститися, бо втратив багато сили і змушений був завертати. Помста татар була жахлива. Всі села бойків-лицарів, хан наказав спалити і не залишити живої душі. Король Данило, повертаючись з утечі, застав стоси помордованих чоловіків, жінок і дітей, які лежали покотом.

Літописець додає, що король Данило гірко оплакував страшну долю так цінних і шанованих ним найвідважніших лицарів,а в пам'ять їх наказав задержати по них їхні назви осель, піль, гір, потоків і рік Можливо, що й назва „Бойківщина" в той час зродилася.

Король Данило і його син Лев на місце винищених бойків-лицарів осадив відтак нових прикордонників, нових лицарів, а переважно один історичний слов'янський рід Драго-Сасів, які відіграли тут також специяльну ролю, і — хоч численні тут і там по сьогодні, — історія про них мало знає.

Годі поминути цікаву завваґу, що подібно, як про славних бойків, так і про наслідників їхніх — лицарів Сасів, чи з-під інших стягів чи гербів, прозваних відтак дрібною шляхтою, чомусь кружляла і кружляє до наших часів неслушна іронічна опінія.

Тут моя завваґа, що ми забагато повторюємо підшепти чи суґестії наших ворогів, замість того, щоб навчитися шанувати гідних пошани і самих себе.

В короткому дописі всього не помістити. Але історія нашої дорогої і прекрасної Бойківщини заслуговує на вивчення, а бойки — на такий з'їзд, де про Бойківщину мова. Тож не жалуйте труду чи грошей, дорогі родаки і свояки, чи сусіди, приїжджайте на цю ювілейну зустріч — з'їзд бойків, а радше — уродженців Бойківщини, бо правдивого „бойка", здається, ледве чи можна в нас на зустрічах зустріти.

Численна стара еміґрація з Бойківщини, яка покинула рідні гори в характері зарібковім, також би скористала з таких з'їздів, хоч вона не радо приїжджає на зустрічі, де сама інтеліґенція, чи „пани", як то у нас поточно висловлювалося на Підкарпатті.

Тут згадаю, що одна краянка прийшла на такий Бойківський з'їзд, щоб синові показати б о й к а, як такого, і, очевидно, завелася у своїх надіях, бо про бойків тільки говорилося...

Нова еміґрація з Бойківщини також численна, і ця вже не зарібкового характеру, а політична.

Біду і нужду, а в парі з тим темноту, витворили обставини, малоземельність,розріст населення, а особливо брак своєї держави та державної опіки.

Колись славний лицар чи боярин, а може і князь, а тепер бідний, опущений бойко, чи навіть і шляхтич. Вже на наших очах бойки переродилися до не впізнання. Бойківщина видала з себе численні кадри заслужених одиниць та ряди новітніх бойків-героїв за нашу святу, національну справу.

Ми, уродженці Бойківщини, створили товариство іменем того ж, дорогого нам клаптика України, щоб надолужити занедбані історичні правди минулі і сучасні, щоб прийдешнє покоління не нарікало на нас, що ми проспали нашу славу!

Є це нагода зустрітися нам у гарний час, у гарному місці, з гарною і поважною програмою; з'їздові наради, бенкет, забава, Богослуження, яке пригадає нам відпустовий Празник у Самборі, бо й заповівся на з'їзд наш родак Владика Саварин з Канади.

Наші зустрічі завжди були вдалі то вірмо, що і ця ювілейна зустріч нам удасться, а ви, дорогі земляки, не заведете нас.

До милого побачення на нашому ювілейному з'їзді!

Іван Кульчицький

Зрозуміла...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ки ще через сто років, але його моралізаторське фарисейство проти Заходу є вже ясним тепер".

У другому місці на цій самій сторінці пише:

„Цей суворий проповідник християнської етики інстинктовно і з розрахунком уживає лихослов'я, застрашуванням гніву в його особистій поведінці з людьми, які з причиною або без причини не вдоволяють його. Немов якась сила змушує його обертатися проти того чи іншого його попереднього помічника зовсім так, як він обернувся проти преси Заходу, яка допомогла визволити його".

Ще в іншому місці Файфер пище: „Також ясним є, що те, що уважали етичною чеснотою Солженіцина, зовсім нею не є, а є радше гоном до себепевности, живленої незвичайним талантом, відвагою й демонічною енерґією та силами концентрації".

Наведені слова цитати є дуже влучними і потверджеными самим Солженіцином у його „Архіпелагу ҐУЛаґ" Коли Солженіцин в таборі кинув на когось найменшу підозру, що той хтось є сексотом (донощиком), то він вже ніколи не промовив слова до тієї, піддозрілої на його гадку, особи. Щождо концентрації, то в бараках могло бути гамірно і діятися кругом нього не знати що, він навіть у такій ситуації зумів так сконцентруватися (або зашитися в собі), що міг робити „ментальні записи" якоїсь поеми або новелі.

Небуденна впертість Солженіцина в комбінації з особливим збігом обставин та, очевидно, в сполуці з його великим талантом, допомогли йому стати тим, чим він є, та опинитися на Заході. А тепер тут, у вільному світі, його впертісь доводить до конфлікту, як це бачимо з конфронтації Солженіцина з проф. Такером, що може бути тільки початком полеміки між Солженіцином та американськими професорами-славістами.

Нетолерантність

Західній інтелектуальний світ цінить принциповість (але не впертість) оперту на фактах чи на ствердженнях, встановлених наукою на основі дослідів. Упередження Солженіцина до Заходу та до демократичної системи є вже ствердженим фактом, але воно (те упередження) ніколи не буде оправданим, бо наука соціології, а за нею і політика Заходу визнають всяке упередження за зло в співжитті спільнот і народів у теперішньому перенаселеному і переповненому всякими проблемами світі.

Як вказують познаки, Такер і Файфер критикують незалежно один від другого Солженіцина, і тому цікаво, що в їхній критиці знаходимо подібні закиди Солженіцину. Файфер пише:

„Помимо огиди Солженіцина до комунізму, а до Леніна зокрема, він близький до Леніна на пункті соціяльних і політичних питань і то навіть ближчий, чим до революційного росіянина. Жартуни зачіпають щось глибоко, коли вони перезвали ‚Ленін у Цюріху' на ‚Солженіцин у Цюріху'. Незалежно від разючо подібних рис характеру, ці два пророки мають спільні емоційні та філософічні нахили. Подібно до того, як Ленін знаходив на все відповіді у марксизмі, Солженіцина розшуки за ‚блискучим, без гріха та непомильним життям" доводять його до моралізаторських і болючо упрощених розв'язок соціяльних проблем. В обидвох випадках концепція духового відродження мала б переродити спільноту (Солженіцина ‚духово нова людина', або Ленінова ‚нова совєтська людина') і походить від завзятої місіонерської ментальности. Ленінова нетолерантність, яка насильно вмовляла партійній меншості, що він вже знайшов ключ до історії, виростала з його переконання. Солженіцинова нетолерантність, підсилена та опанована переконанням ‚непомильности' та ‚духовим механізмом' інтуїції про людей, дає йому дозвіл продіставатися у глибину душі когось словом, або одним поглядом і відсепарувати добро від злого. Правда об'явлена йому і ми мусимо вірити в те".

В іншому місці Файфер каже, що Солженіцин, хоч зовсім відірвався від совєтської системи, але часто виглядає, що він пасує до тієї системи, а його лікування тоталітаризму несе в собі бацилі для чергової російської системи, що є породою старої системи. Його уява про те, що російський нарід духово вільний і що його терпіння нагородило його вищою духовістю і що тільки неросійські чужі впливи марксизму не дозволили російському народові осягнути політичний добробут, хоч є помилковими, але не грізними. Його антипатія до Заходу викликає більше турботи, але і вона не грізна для демократії. Не зважаючи на алярмуючий ріст старомодного правого крила націоналізму в Росії, супроводжуваного антисемітизмом і спорідненими йому іншими рисами, це є майже продовженням розшуків, які провадив його відсталий нарід. Солженіцин покладає надії на якусь вищу духовість російського народу, а головно на російських селян. Вистачає відвідати тільки один раз сьогоднішнє російське село. Тільки одна подорож в бруд, водку розпач і відсталість російського села вистачає для того, щоб об'єктивний спостерігач переконався в тому, чи той по-дикунському експлуатований в обдертому одязі російський селянин є тим потенційно багатообіцяючим громадянином".

Умовне поняття

Хтось може подумати, що так, як один вояк не робить війни, так один чи два журнали не будуть в силі пошкодити величі Солженіцина. Мабуть, що так думали автори спільної статті, що була надрукована в „Свободі" 28-го червня, ч. 145 п.н. „Загадкові окупанти землі російської". Автори починають свою статтю такими словами:

„Навряд чи будь-що може захитати величезний авторитет Солженіцина. Навряд щось може зменшити його історичну ролю, його літературні заслуги".

Мені здається, що велич людини є поняттям умовним і абстрактним, якого неможливо зміряти так, як якийсь фізичний предмет. Звичайно називають великою ту людину, яка зробила чи доконала щось корисне не тільки для народу, з якого вийшла, але й для цілого людства. Можу погодитись з тим, що Солженіцин своїми творами проти тиранії в Совєтському Союзі зробив щось корисне для людства, але якщо він тепер проповідує інше зло на місце тієї тиранії, від якої знову мали б терпіти народи, то можемо бути певні, що ті жертви нового зла ніколи не визнають Солженіцина великим.

До згаданих статтей проти Солженіцина можна додати дещо із спеціяльного випуску журналу „Тайм", 23-го червня, який майже в цілості написаний про Совєтський Союз. На сторінці 25 „Тайм" пише:

„В останній статті у ‚Форейн Аффейрс' Александер Солженіцин на екзилі у Вермонті пише про те, як російська селянська родина в Росії хоче бути залишеною в спокої".

„Тайм" цитує слова Солженіцина: „Якщо б ті дрібні місцеві деспоти якось залишили їхню неконтрольовану тиранію, щоб та родина врешті дістала хоч достатком харчу, могла купити взуття для дітей і заощадити на опал на зиму і щоб мала достатньо житлового місця, хоч одну кімнату на двоє".

Коментуючи слова Солженіцина, „Тайм" пише, що совєти не звертають уваги на месіяністичні кличі Солженіцина, які мали б довести до духової революції, повалити комуністичний режим, а на його місці встановити автократичний порядок, базований на „любові до ближнього".

„Тайм" згадує другого визначного совєтського дисидента, фізика Андрея Сахарова, кажучи, що він є прихильником демократії західнього типу. В Совєтському Союзі, каже „Тайм", є декілька тисяч дисидентів ще на волі, які часом поводяться немов тіні високих державних урядовців, надіючить на те, що їхні маніфести будуть награні західнім радіо і передані назад до Совєтського Союзу. Але серед їхніх земляків резонанс тих передач дуже блідий.

З поданого матеріялу зовсім ясно виходить, що Солженіцин є в конфлікті з велетнями американської преси, про що варт поінформувати українського читача, бо на початку українська преса в більшості поставилася дуже прихильно до Солженіцина за його промову до українців в Торонті, а відтак за позитивні згадки про українців в його найбільшому творі „Архіплаґ ҐУЛаґ", особливо в кінцевій книзі.

Сьогодні ми змушені змінити думку про Солженіцина тому, що він у своїх політичних виступах і статтях заступає концепції, від яких українці не можуть сподіватися чогось корисного для визволення України.

В Гантері відбудеться виставка образів Т. Вирсти

Гантер, Н.Й. (Л.М.) — Тут, в мотелі „Ксеня", в малій виставковій залі, від п'ятниці 1-го серпня до понеділка 11-го серпня, експонуватимуться твори українського мистця з Парижу Темістокля Вирсти. Офіційне відкриття відбудеться в неділю 3-го серпня, о год. 12:30 опівдні, яке переведе ред. Іван Кедрин.

Відомий в ширших колах художників і любителів мистецтва, Т. Вирста, вийшов на світову арену, своєю працею збагачує українське мистецтво. Вирста творить в абстрактному жанрі, одначе він не затримується на одному етапі, але іде вперед, відкриваючи нові стадії цього мистецтва. В його творчості він сполучає себе зі світом і природою і це він поступово суґерує в своїх картинах.

Творчість Вирсти — це рід ліричної абстракції, яка чітко проявляється в його творах. Малюючи в оригінальному стилі, кожною композицією мистець виявляє солідність і широкий світогляд.

Т. Вирста має за собою багато виставок в Европі і по різних містах Америки; виставки знайшли дуже прихильний відгомін у пресі. Він студіював у Румунії, а пізніш у Франції, де він зумів включитися в життя цієї передової в мистецькому світі країні, не забуваючи за своє українське походження. Це перший раз, що Вирста завітав до Гантеру.

НЕДАВНІ ЗАВОРУШЕННЯ В МАЯМІ на Фльориді звернули увагу суспільства на можливість їх поширення. Заворушення в Маямі відбулися на расовому тлі, а безпосередньою причиною до них був судовий присуд проти поліцистів, яким їх звільнено (від вини й кари). Суджені вони були під замітом критичного побиття молодого негра. Щоб не допустити до такої реакції, або до інших цього роду випадків, серед суспільства відбуваються дискусії над превентивними заходами. У Філядельфії відбулася зустріч представників громадськости цілої країни і різних поліційних чинників, які обговорювали проблему суспільної самооборони перед злочинством, засоби для ширших виявів меншостевої суспільної і культурної та економічної активности і боротьби з нуждою серед найубогіших верств американського суспільства. Переведені наради не прийняли якоїсь програми праці, але треба сподіватися, що вони започаткували цілу серію таких нарад.

У Сан Франсіско...

(Закінчення зі стор. 1)

но, а попіл розвіяно. Литовські демонстранти прилучилися від консуляту до моторкади і разом поїхали до Юнійон Сквер в центрі міста, де відбувся мітинґ, на якому промовляли різні представники КПН: поляк, румун, литовець, в'єтнамець та афганістанець. В'єтнамці вперше взяли участь у цих демонстраціях і виявилися чисельно й організаційно в найкращому світлі: в одностроях, з піснями та моніторами.

Опісля в Ґолден Ґейт Парку відбувся концерт з участю міської естрадної оркестри та етнічних груп.

Українську групу з рамени місцевого Відділу УККА вже від довшого часу репрезентує Михайло Цар, як член комітету, його голова або як делеґат.

У той самий день увечорі місцеві телестанції звітували про демонстрацію під час вечірніх вістей і показують кадри фільму з учасниками. В одному чи двох випадках виднівся транспарент з текстом про Україну.

В понеділок, 21-го липня, місцеві газети подали знімки та ширші звідомлення. „Сан Франсіско Кронікл", ведучий місцевий щоденник. який подав репортаж, який подав докладний опис перебігу виступів обох днів, провідні думки промов, опис демонстрацій перед совєтським консулятом, похід по місті, що на його чолі їхав чорний похоронний катафальк із труною, в якій „лежала похована свобода".

Представники совєтського консуляту внесли протест, що перед будинком спалено прапор СССР і сам будинок обкидано різними речами.

Знову ж деякі учасники демонстрації закидають консулятові, що звідти викинуто щось, що подірявило обруч на одному з авт.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В посмертній згадці про св.п. інж. Юрія Свістеля, поміщеній у ч. 131 „Свободи", автор допису мґр Іван Р.Костюк помилково подав суму пожертв „замість квітів" на Патріярший фонд як 420 долярів, а має бути 230 (двісті тридцять), за що дописувач просить вибачення.

Навколо нашого...

(Продовження зі стор. 2)

п'яти днів присвятили аж півдня цьому звіринцеві, то він таки гарний.

Була неділя, погода прекрасна, і зоопарк був залюднений густо. Резидентам ціна одна, а вступ не-вісконсинцям багато вищий. От так гостей шанують! Ну що ж, це зоопарк, тут закони звіринні. Люди, як звичайно, скупчувались коло великих звірів, а менших поминають, хоч ті малі бувають прецікаві. Звірі тут розподілені за континентами. Тварини бадьорі, чисті, зграбні .можливо з тієї причини, що тут немає ґрат, а бар'єром є рів з водою (я дивуюсь, — а що як перескочить? Мабуть, таке трапляється. А що на світі не трапляється?!). Гордість цього зоопарку — смугаста антилопа „Бонґо", що їх нібито тільки дві в звіринцях цілого світу. Біля ведмедів людей найгустіше, бо ведмеді стають на задні лапи й показують „штуки", виразно вказуючи на рот і плямкають. Вони досить спритно ловлять горішки та хліб. Час від часу з'являється наглядач і каже, що годувати звірів не дозволено. Я не втерпіла й сказала:

— А хто ж навчив їх жебрати? Вони напевне голодні. Австралію репрезентувала ціла отара кенґуру. Через те, що ні в Европі, ні в Америці їх на свободі нема, у нас про них уявлення як про рідкісних, може й вимираючих тварин, але в Австралії не знають, що з ними робити, бо вони все навколо себе вижирають дощенту.

Зоопарк Мілвокі знаходиться в пралісі, що так і лишається незмінним, тільки прокладені широкі й зручні асфальтові алеї. Пахощі й прохолода лісу, гарне озеро з плакучими вербами справді дають насолоду. Біля входу є й невеличка, але чиста кафетерія де можна взяти їжу й спожити її при столиках надворі.

Надвечір приїхали до Барлінґтону, відвідали нашу давню 90-літню приятельку, що в цім місті народилася, одружилася, овдовіла й тут збирається докінчити життя, хоч іще того не бажає. Артрит заваджає їй ходити, а все ж вона живе сама (з песиком, що до всіх лащиться й ні на кого не гавкає). І дає собі раду. Любить говорити про політику, особливо з мужчинами.

Заїхали в „наше" містечко Женеву, подивились ,що все там на місці, полюбувались заходом сонця, що впало просто в озеро, та й у дорогу, щоб встиґнути на останні вісті о 10-ій годині вечора. Бо під час подорожі ми перебували поза часом і простором.

У ШОСТІ БОЛЮЧІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
НЕЗАБУТНЬОГО МОГО ЧОЛОВІКА

ЗОСИМА ІВАНОВИЧА ДОНЧУКА

буде відправлена

ПАНАХИДА

у суботу, 2 серпня 1980 р., о год. 10-ій ранку на могилі Покійного

на Українському Православному Цвинтарі

св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ласкаво прошу Друзів, Прихильників творчости Письменника, пом'янути Його в своїх молитвах.

ЛАРИСА ДОНЧУК

ПОДЯКА

Дня 28-го квітня 1980 р., з волі Всевишнього, відійшов у Вічність

св. п. отець крилошанин
МИКОЛА СТАРУХ

Наша щира вдячність Блаженнішому Патріярхові Йосифові за слова співчуття; Преосвященному Владиці Кир Василеві Лостинові за відслужения Святої Літургії і участь в похоронних відправах; Генеральному Вікарієві о. щамбелянові д-ві І. Біланичові за керування похоронними Богослуженнями, за промови та слова розради; пароховї о. Ігуменові М. Кучмякові та отцям (ЧНІ) Д. Библові, М. Перетяткові, І. Сироті та М. Дзюрманові з церкви св. І. Хрестителя в Нюарку за відвідини в шпиталі і уділення останнього єлеопомазання, організацію похорону, духову поміч та слова розради для родини; оо. митр. М. Харині і В. Ґоловінському, оо. дек. А. Борсі і Я. Федикові, о. шамб. С. Суликові, о. радн. Й. Панасюкові, о. крилош. В. Яремакові, о. екон. П. Липинові, оо. М. Пироговi, Е. Пелехові, П. Дудякові, І. Наконечному за участь в похоронних обрядах в Нюарку-Філядельфії; диригентові проф. М. Добошеві та Хорові при церкві св. І. Хрестителя, що своїм обрядовим співом звеличали похоронні відправи; Українським Комбатантським Організаціям за участь з прапорами в Панахиді; Марійській Дружині, а особливо паням А. Ґут і Ю. Добош за приготування перекуски для отців та родини; дорогій Родині у Філядельфії Р. і Г. Філінським та дрр. О. і З. Черникам за урядження тризни, а С. і Н. Юрчинським і Р. і І. Дяковим за поміч; близькій і дальшій Родині за участь в похоронах та розраду; Парохіянам церкви св. о. Миколая в Мілвіл, Н. Дж. та Членам Клюбу св. о. Миколая за участь в особливій Святій Літургії та похоронах, квіти та слова співчуття.

Замість квітів, зложили на виховання будучих священиків:

по 50 дол.: д-р Р. і М. Струмінські, п-і Д. Черник з родиною; по 40 дол.: п-ство В. і О. Качинські; по 30 дол.: п-ство М. і Я. Борачок, п. Е. Струмінський; по 25 дол.: п-а І. Бачинська, п-ство А. і К. Білянич, д-р І. і М. Галій, д-р І. і Д. Гура, п-ство С. і А. Косаноцький, д-р І. і Н. Куйдич; по 20 дол.: д-р Д. і М. Фаріон, д-р Е. і Е. Івашків, п-ство Р. і А. Кордуба, п. Д. Цапар, п. Т. Чіх; 17 дол.: співробітники О. Марків з Мідвей компанії; по 10 дол.: п-і Д. Карнас і п-а М. Перейма.

Ці пожертви були переслані таким семінаріям: семінарія св. Йосафата в Римі, Українська католицька митрополича семінарія в ЗСА, семінарія св. Василія в Бразилії, мала семінарія в Роблині, Канада.

Співпрацівники Т. Старуха з українського відділу Голосу Америки зложили пожертви:

НА СЕМІНАРІЮ СВ. ВАСИЛІЯ

20 дол.: п-ство О. і Ю. Кравців; 10 дол.: п-а М. Гарасовська, п. М. Дольницький, п. Ю. Саєвич; 5 дол.: п. М. Францyженко, п. П. Railинський, п. Я. Штендера, п. Д. Бойко, п. Р. Ференцевич, п-і Л. Рудинс, п-і Х. Демиденко; 3 дол.: п. П. Одарченко. (Разом 88 дол.)

НА СЕМІНАРІЮ СВЯТОЇ СОФІЇ:

15 дол.: п-а А. Кулик; 10 дол.: п. В. Шостак; 5 дол.: п. М. Французженко, п. В. Колосюк, п. О. Воронин, п. В. Кулій, п. В. Остапенко. (Разом 50 дол.).

Всім, що зложили свої пожертви на відправлення Заупокійних Святих Літургій та всім вищезгаданим Жертводавцям, Друзям і Знайомим — щира подяка.

СОФІЯ — дружина
з ДІТЬМИ І ВНУКАМИ

Поїздка до Люрду

Хто з нас не чув про славне відпустове місто Люрд? Нам, старшим, здається, що всі чули. А воно не так. От, якраз моя жінка, яка вчить в школі українознавства, каже мені, що коли вона згадала своїм учням, що вибирається до Люрду, вони не знали, що це є Люрд, де він є і чим славний. Хай цей мій скромний репортаж буде в присвяті всій цій нашій молоді, яка не знає і ніколи не чула про Люрд.

Містечко Люрд лежить у стіп Піренейських гір у Франції. Там у 1958 році у печері об'явилась молоденькій дівчині Бернадеті Пречиста Діва Марія. Зі скелі під печерою почало бити джерело кришталево чистої води з чудотворною силою. Багато невиліковально хворих зазнало тут чудесного уздоровлення.

Від цього часу тисячі людей з усього світу приїжджають до Люрду не лише, щоб побачити на власні очі яскиню, щоб напитися води з цілющого джерела, але щоб занести молитви до Пречистої Діви Марії та просити її про всілякі ласки. Їдуть туди здорові, немічні і хворі, шукаючи помочі і потіхи у своєму горі. Їдуть вони організованими прощами, групами і їдуть індивідуально.

Серед непроглядного натовпу можна побачити людей різних рас, національностей і почути різні мови, а серед них і українську.

Україна є гідно репрезентована у Люрді. У великому комплексі двох базилік є українська каплиця з вітражем України, з іконою Пресвятої Богородиці роботи мистця Михайла Дмитренка, іконою Христа Вседержителя, яку намалював мистець Леонід Денисенко, та іконами, які виконав мистець Омелян Мазурик з Парижу. На престолі є напис французькою мовою "Вівтар України".

При престолі часто побачите українського священика о. Василя Прийму. Він там амбасадор нашої поневоленої України у Люрді. Завдяки йому про нас знають у місті, яке річно відвідує два мільйони паломників. Він не лиш прикладний священик, що відвідує своїх парохіян, порозкиданих по цілій південній Франції, але і небуденний патріот, який інформує чужинців про Україну і про нашу страдальну Церкву. Він сам піднявся великого діла: збудувати у Люрді українську церкву-пам'ятник. У місті Люрді для цього недалеко від базилік закупив наріжну площу з домом, де незабаром стане українська церковця.

Проєкт церкви виконав відомий архітект Німців. План припав до вподоби місцевим французьким властям, які його затвердили. Українська церква в Люрді буде великою атракцією для тисяч прочан, які з усіх усюдів з'їжджаються до Люрду. Своєю відмінною українською архітектурою і розписом вона буде прекрасною реклямою для нас на чужині.

Кошти будови обраховано на один мільйон американських долярів. Половину грошей вже зібрано і незабаром розпічнеться будова.

Це діло заслуговує на фінансову підтримку всіх українців. Ще трохи зусилля і наша мрія стане дійсністю. Люрд є вічний, до нього завжди будуть приїжджати прочани, і українська церковця буде для них не лиш притулком, але і гордістю. Варто створити там "залізний фонд", щоб з його відсотків утримувати церковцю.

У Люрді вже є український дім з гарним городом для вжитку української нашої молоді під зарядом Сестер Служебниць. Побіч нього є приватний готель "Одеса", власність українців, панства Кебалів. Там український турист знайде добрі харчі і рідну опіку. Адреса готелю:

HOTEL ODESSA
D. 940 POUEYFERRE
65100 LOURDES
France

Дюрд ми відвідали з дружиною у місяці травні ц. р. і переконалися, що мрія о. Василя Прийми стає дійсністю. Дай Боже йому багато здоров'я і сили довести побудову церкви до успішного кінця.

Пожертви на будову української церкви у Люрді можна пересилати на руки о. Василя Прийми:

L'Abbe Pryjma Wasyl
27, rue Adolphe-coll
boite Postale 3168 31027
Toulouse Cedex c. c. p.
613-26 A,
Toulouse, France,

в Америці:

Selfreliance Federal Credit Union
2351 W. Chicago Ave.
Chicago, Illinois 60622
c/o Rev. Wasyl Pryjma
Account No. 20863
U.S.A.

в Канаді:

St. Marts Credit Union LTD
278 Bathurst Street
Toronto, Ont. M5T 2S3
c/o Rev. Wasyl Pryjma
Canada

Д-р Е. Стецьків

Міністер культури відкрила виставку Василя Ніньовського

Марія Ле Межирер, міністер культури Албертського уряду, крім її почесного опікунства, відкрила в Українському Архіві-Музеї в Едмонтоні, Канада, унікальну виставку графічних праць Василя Ніньовського.

Цю двотижневу виставу — від 27-го травня до 10-го червня, присвячену 75-ій річниці Алберти, Канада, започатковано урочистим відкриттям, господарем якого був проф. Мирослав Когут. Він привітав міністра Марію Ле Межирер, мистця Василя Ніньовського та всіх гостей, що напрочуд численно виповнили залю виставки. Двоє дітей — М. Цимбаліста та В. Тарнавський — вручили Гості букет квітів, а глядачі відзначили цю хвилину ентузіястичним апльодуванням, бо й справді міністер Ле Межирер втішається широкою любов'ю та шаною в цілій провінції.

Під схвальні оплески М. Лобай преставила міністра культури й попросила її відкрити виставку. Ле Межирер у своєму щирому звернення між іншим, сказала: "Я радію, що можу відкрити виставку д-ра Василя Ніньовського, надзвичайного графіка нашої провінції Алберти".

Архітект А. Базюк, згідно з пляном вечора, дав англо-український доповідь про вийнятково красу й техніку українського духу і геня нашого народу щодо будівництва українських дерев'яних церков. Господар вечора у зверненні до мистця відмітив, що крім таланту, терпеливої і прецизної графіки, В. Ніньовський — відомий педагог, лінгвіст з магістерським дипломом, доктор філологічних наук, науковець. Він крім інших публікацій є автором унікальної праці, першого "Українського зворотного словника", про який відомий учений проф. д-р. Ю. Шевельов у "Славік енд Іст Юропієн Джорнал" дав дуже позитивну рецензію.

Відкриття виставки зробив сам мистець своїм двомовним словом подяки міністрові Ле Межирер за її щире опікунство та за теплоту змісту офіційного відкриття виставки. Окремим зверненням вітав мистець міністра корпоративних справ Ю. Козяка, що прибув з дружиною на відкриття виставки.

З дбайливою вдячністю звернувся мистець до двох осіб — до Богдана Мельничука, власника Української Книгарні в Едмонтоні, бож він намовив мистця влаштовувати виставку, і в цьому задумі піддержав його інж. М. Когут. Богдан Мельничук, до речі, близький душі мистця ще й тим, що видав його перший "Український зворотний словник", а під цю пору здав до друку змодернізований Українсько-англійський та Англо-український словники, над якими мистець, поза його університетськими обов'язками, працює вже чотири роки.

Успішність виставки завдячує мистець теж іншим особам, що технічно причинилися до її успіху, в тій чи іншій ролі. Дякуючи їм усім, мистець не переочив і милих господарів вечора та доповідача.

По відкритті виставки Марія Ле Межирер провела дві з половиною години з глядачами, між якими була більшість впливових місцевих громадян з англомовного світу з Едмонтону й околиць, з Саскачевану та Манітоби. Впливовий адвокат, професор права, Л. В. Дрюврі, попередив своє прибуття розкішним букетом квітів для зраділого мистця.

Виставка В. Ніньовського помішувала 88 експонатів; 15 мініятюрних зображень дерев'яних церков виконав мистець вибагливою крапкувальною технікою кольорової туші. Усі ці крапкувальні і коштовні картини розпродані, а дві такі церковці міністер культури закупила для державного архіву-музею. П'ять портретів, у крапкувальній техніці туші, знову дивували глядача своїм психологізмом: у виразистості наявних рис обличчя прихована стареча добряча усмішка, з благородністю старечих очей у сусідстві з найделікатнішими зморщками, що віддзеркалюють добряче серце несплямленої душі української бабуні — образ "Старенька емігрантка". Цей портрет ціною кількох сотень годин виснажливої праці продано за 4,800 дол. Знову ж з портрету "Тітка Маруся" дивиться жінка-піонерка; в неї спалені вуста, пооране обличчя зморшками і очі з болісним виразом дивляться кудись у далину, згадуючи важке, мозолисте, гірке і часто безталанне життя на відсталій фармі. В дитячому портреті "Улянка" глядач бачить у очах дитяти свіжий, дзеркальний відблиск дитячої цікавости і розшук за дальшими об'єктами реального світу.

Окрему групу становили мініятюрні церковці, виконані графітом. Глядачеві важко було повірити, що тінювання — в усіх деталях і нюансах — виконане людською рукою та ще й на мініятюрних церковцях, завбільшки чотирьох сантиметрів.

Тридцять картин канадіяни — графіт — становили драматичний паралелізм окремих поколінь та окремих поселенців щодо національного кореня. Старі садиби, хатини чи півземлянки перших українських поселенців прерій своїм, ще залишеним трагізмом у руїнах, викликали у глядача не лише болюче співчуття і жаль, а й широке признання тим першим, невтомним, нескореним, мозолистим плугатарям та їхнім, часто страдницьким, дітям при завойовуванні незайманих прерій.

Знову ж на інших картинах канадійни мистець показав деталі залишених напризволяще, запущених, прерійною травою обросліх фармерських хат і будинків, з яких молодше, малорозсудливе покоління погналося до задушливих вулиць міста й проміняло голубінь неба, вільні простори, соковиту зелень і свіжо-запашне повітря на міську тісноту.

Нема господарів, лиш старий вітряк — картина "Вітряк" — ще скрипить, самітний на вітрі. З цієї чуттєвонаснаженої групи картин міністер культури закупила один експонад — шедевр, на мою думку, до свого Міністеріяльного бюра.

Між експонатами виставки привертали увагу глядача декілька акварель — наче живі маки, писанки, будиночки, — які зразу ж і розпродано. Хорошим задумом мистця було те, що Тарасові Шевченкові — вийнятково цікаво опрацьований проєкт поштової марки — відведено центральне місце на виставці і Геній нашого народу патронував мистецькому полетові вечора.

Іван Ільків

З ПОЛЬЩІ НАПЛИВАЮТЬ дальші відомості про розвиток страйків, як протест робітників проти зростаючих цін на харчі, зокрема на м'ясо та погані відносини на виробництвах. В доповненні до інформацій про страйкову ситуацію в Люблині й успіхи робітників, тепер повідомляють, що поодинокі фабрики в тому місті створили були страйкові комітети, які перебрали ініціятиву у свої руки, відсуваючи зовсім від впливу на розвиток подій офіційні профспілкові чинники та що около 30 різних підприємств пристали до страйку. Загальне положення швидко загострювалося, виринала небезпека генерального страйку у місті й тому державні органи й комуністична партія пішли на значні уступки робітникам, щоб уникнути великого конфлікту. Зате дотепер не вдалося робітникам сталеварень і інших заводів у Сталевій Волі добитися успіху. Так само невиразна ситуація у Варшаві, де саме в розгарі страйків і в дуже напружених умовах відбулося відзначення річниці постання сучасного режиму.

ІНТЕРВЕНЦІЯ, яку переводив брат Президента Біллі Картер для нафтової фірми Чартер з Гюстону, Тексас, перед лівійським урядом, викликала зацікавлення меншими нафтовими компаніями. Такі компанії виникають тепер щораз частіше у зв'язку з положенням на енергетичному відтинку, й деякі з них в скорому часі стають фінансовими потугами. Щоб такою потугою стати, нафтова спілка мусить знайти дорогу до керівних чинників держави, що добувае ропу. Держави ці здебільшого недавні як Лівія, або малі, як більшість арабських продуцентів нафти без виробленої бюрократичної системи, без відповідних державних і самоврядних установ і тому від них найлегше дістати різні концесії.